

ACADEMIC SPECTRUM

2026-yil 1-son

Ilmiy-metodik jurnal
Научно методический журнал
Scientific and Methodical Journal

ISSN

3093-9089

Вухоро - 2026

ACADEMIC SPECTRUM

**Ilmiy-metodik jurnal
Научно методический журнал
Scientific and Methodical Journal**

№ 1-Son 2026-yil

**Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Buxoro viloyat Axborot va Ommaviy
komunikatsiyalar boshqarmasi tomonidan 2025-yil 26-dekabrdagi
№1273056 sonli guvohnoma bilan ro‘yxatga olingan**

BOSH MUHARRIR:

Axmadov Nazirjon Rahmat o‘g‘li

Psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

TAHRIRIYAT KENGASHI A‘ZOLARI

Кулешов Валерий Владимирович - pedagogika fanlari doktori, professor
Rossiya Fanlar akademiyasining akademigi (Ukraina).

Andriyenko Yelena Vasilyevna - pedagogika fanlari doktori, professor
(Novosibirsk davlat pedagogika universiteti Fizika, matematika, axborot va
texnologiya ta‘limi instituti, Novosibirsk, Rossiya).

Romm Tatyana Aleksandrovna - pedagogika fanlari doktori, professor
(Novosibirsk davlat pedagogika universiteti Tarix, gumanitar va ijtimoiy ta‘lim
instituti, Novosibirsk, Rossiya).

Olimov Shirinboy Sharofovich — pedagogika fanlari doktori, professor
(Buxoro davlat universiteti “Pedagogika” kafedrasini mudiri).

Zaripov Lochin Rustamovich - pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
(O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta‘lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy
ta‘limni rivojlantirish ilmiy-tadqiqot markazi, O‘quv-uslubiy faoliyatni
takomillashtirish boshqarma boshlig‘i).

Safarov Dilmurod Xalimovich - psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
(Navoiy viloyati pedagogik mahorat markazi Akademik faoliyat bo‘yicha direktor
o‘rinbosari)

Nazarov Akmal Mardonovich - psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
(Buxoro davlat universiteti Yoshlar masalalari va ma`naviy-ma`rifiy ishlar bo‘yicha
birinchi prorektor).

Rustamov Shavkat Shuhrat o‘g‘li - psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent
(Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasini mudiri).

Ganjiyev Feruz Furqatovich - psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent
(Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasini professori).

Ismatova Dilafruz Tuymuratovna - psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa
doktori (PhD), (Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasini dotsenti).

Muxlisov Sodiqjon Saidjonovich - pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori
(PhD), (Buxoro davlat universiteti “Axborot tizimlari va raqamli texnologiyalar
kafedrasini dotsenti).

Tilavov Muxtor Hasan o‘g‘li - psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori
(PhD), (Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasini dotsenti).

Mas‘ul kotib:

Dehqonboyev Shohjahon Oybek o‘g‘li – Buxoro davlat universiteti
Psixologiya kafedrasini o‘qituvchisi

EDITOR-IN-CHIEF:

Akhmadov Nazirjon Rahmat o‘g‘li — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor.

MEMBERS OF THE EDITORIAL BOARD:

Valeriy Vladimirovich Kuleshov — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Academician of the Russian Academy of Sciences (Ukraine).

Elena Vasilyevna Andrienko — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Novosibirsk State Pedagogical University, Institute of Physics, Mathematics, Information and Technological Education, Novosibirsk, Russia).

Tatyana Aleksandrovna Romm — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Novosibirsk State Pedagogical University, Institute of History, Humanities and Social Education, Novosibirsk, Russia).

Shirinboy Sharofovich Olimov — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Bukhara State University, Head of the “Pedagogy” Department).

Lochin Rustamovich Zaripov — Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor (Research Center for the Development of Higher Education under the Ministry of Higher Education, Science and Innovations of the Republic of Uzbekistan, Head of the Department for Improvement of Educational and Methodological Activities).

Dilmurod Xalimovich Safarov — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Professor (Navoi Regional Center for Pedagogical Excellence, Deputy Director for Academic Affairs).

Akmal Mardonovich Nazarov — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Professor (Bukhara State University, First Vice-Rector for Youth Affairs and Spiritual-Educational Work).

Shavkat Shuhrat o‘g‘li Rustamov — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Associate Professor (Bukhara State University, Head of the “Psychology” Department).

Feruz Furqatovich Ganjiyev — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Associate Professor (Bukhara State University, Professor of the “Psychology” Department).

Dilafuz Tuymuratovna Ismatova — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychological Sciences, Associate Professor (Bukhara State University, “Psychology” Department).

Sodiqjon Saidjonovich Mukhlisov — Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences, Associate Professor (Bukhara State University, “Information Systems and Digital Technologies” Department).

Muxtor Hasan o‘g‘li Tilavov — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychological Sciences, Associate Professor (Bukhara State University, “Psychology” Department).

EXECUTIVE SECRETARY:

Dehqonboyev Shohjahon Oybek o‘g‘li — Lecturer, Department of Psychology, Bukhara State University.

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

Ахмадов Назирджон Рахмат угли — доктор философии по психологии (PhD), доцент.

ЧЛЕНЫ РЕДАКЦИОННОГО СОВЕТА:

Кулешов Валерий Владимирович — доктор педагогических наук, профессор, академик Российской академии наук (Украина).

Андрienко Елена Васильевна — доктор педагогических наук, профессор (Новосибирский государственный педагогический университет, Институт физики, математики, информационных и технологических наук, г. Новосибирск, Россия).

Ромм Татьяна Александровна — доктор педагогических наук, профессор (Новосибирский государственный педагогический университет, Институт истории, гуманитарных и социальных наук, г. Новосибирск, Россия).

Олимов Ширинбой Шарофович — доктор педагогических наук, профессор (Бухарский государственный университет, заведующий кафедрой «Педагогика»).

Зарипов Лочин Рустамович — доктор педагогических наук (DSc), профессор (Научно-исследовательский центр развития высшего образования при Министерстве высшего образования, науки и инноваций Республики Узбекистан, начальник управления совершенствования учебно-методической деятельности).

Сафаров Дилмурод Халимович — доктор психологических наук (DSc), профессор (Навоийский областной центр педагогического мастерства, заместитель директора по академической деятельности).

Назаров Акмал Мардонович — доктор психологических наук (DSc), профессор (Бухарский государственный университет, первый проректор по делам молодежи и духовно-просветительской работе).

Рустамов Шавкат Шухрат угли — доктор психологических наук (DSc), доцент (Бухарский государственный университет, заведующий кафедрой «Психология»).

Ганжиев Феруз Фуркатович — доктор психологических наук (DSc), доцент (Бухарский государственный университет, профессор кафедры «Психология»).

Исматова Дилафруз Туймуратовна — доктор философии (PhD) по психологическим наукам, доцент (Бухарский государственный университет, кафедра «Психология»).

Мухлисов Содикжон Саиджонович — доктор философии (PhD) по педагогическим наукам, доцент (Бухарский государственный университет, кафедра «Информационные системы и цифровые технологии»).

Тилавов Мухтор Хасан угли — доктор философии (PhD) по психологическим наукам, доцент (Бухарский государственный университет, кафедра «Психология»).

ОТВЕТСТВЕННЫЙ СЕКРЕТАРЬ:

Дехконбоев Шохжахон Ойбек угли — преподаватель кафедры «Психология» Бухарского государственного университета.

Panaeva Sarbinaz Uzaqbergenovna
NNDPI Psixologiya tálím yónalishi 2-bosqich talabasi

INSONLAR ORASIDA FABBING (PHUBBING) HOLATINING PAYDO BO‘LISHI VA UNING IJTIMOY-PSIXOLOGIK OQIBATLARI

Annotatsiya. Ushbu maqolada zamonaviy jamiyatda keng tarqalib borayotgan fabbing (phubbing) hodisasi, ya’ni shaxslararo muloqot jarayonida suhbatdoshni e’tiborsiz qoldirib, mobil telefonlardan ortiqcha foydalanish holati yoritilgan. Maqolada fabbingning kelib chiqish sabablari, ijtimoiy va psixologik omillari hamda uning insonlar o’rtasidagi munosabatlarga ko’rsatadigan salbiy ta’siri tahlil qilinadi. Shuningdek, fabbingning oldini olish yo’llari haqida ham umumiy xulosalar berilgan.

Kalit so‘zlar: fabbing, phubbing, smartfon qaramligi, ijtimoiy muloqot, psixologik ta’sir, internet, zamonaviy jamiyat

Anotation. This article examines the phenomenon of phubbing in modern society, where individuals neglect their interlocutors during communication due to excessive use of mobile phones. The causes of phubbing, its social and psychological factors, and its negative impact on interpersonal relationships are analyzed. The article also provides general conclusions on ways to prevent phubbing.

Key words: fabbing, phubbing, smartphone addiction, social communication, psychological effect, internet, modern society

Аннотация. В данной статье рассматривается явление «фаббинг» в современном обществе, когда человек игнорирует собеседника во время общения из-за чрезмерного использования мобильного телефона. Анализируются причины фаббинга, его социальные и психологические факторы, а также негативное влияние на межличностные отношения. Приводятся общие выводы о способах предотвращения фаббинга.

Ключевые слова: фаббинг, зависимость от смартфона, социальное общение, психологическое воздействие, интернет, современное общество

Kirish. Bugungi kunda axborot texnologiyalari hayotimizning barcha sohalariga chuqur kirib bormoqda. Smartfonlar va ijtimoiy tarmoqlar kundalik faoliyatimizning ajralmas qismiga aylangan bo’lsa-da, ularning haddan tashqari ishlatilishi ayrim ijtimoiy-psixologik muammolarni keltirib chiqarmoqda. Shu muammolardan biri - fabbing, ya’ni shaxsning real muloqot jarayonida suhbatdoshiga e’tibor bermay, mobil telefoniga berilib ketishi holatidir. Fabbing hodisasi nafaqat shaxslararo munosabatlarga salbiy ta’sir ko’rsatadi, balki oila, do’stlar va ta’lim muhitida muloqot sifatining pasayishiga olib keladi.

Psixologlar fikricha, fabbingning asosiy sabablari orasida smartfonlar va ijtimoiy tarmoqlarga psixologik qaramlik, axborotning ko’pligi va shaxsiy e’tiborning taqsimlanishidagi muammolar mavjud. Shuningdek, bu hodisa yoshlar orasida jonli muloqot ko’nikmalarining sustlashuvi va stressdan qochish mexanizmi sifatida ham namoyon bo’ladi.

Shu munosabat bilan Sh.Mirziyaev aytganidek: **“Jamiyat rivojlanishi insonning axloqiy va ma’naviy qadriyatlariga bevosita bog’liq bo’lib, texnologiyalar inson hayotini osonlashtirishi bilan birga, ularning noto’g’ri ishlatilishi ijtimoiy aloqalarning sustlashishiga olib keladi.”**

Shu sababli, fabbing hodisasini o’rganish va uning ijtimoiy-psixologik oqibatlarini tahlil qilish bugungi kunning dolzarb vazifalaridan biridir. Ushbu maqolada fabbingning kelib chiqish sabablari, uning insonlar o’rtasidagi munosabatlarga ta’siri va oldini olish yo’llari ko’rib chiqiladi.

Bugungi kunda axborot-kommunikatsiya texnologiyalari inson hayotining ajralmas qismiga aylangan. Smartfonlar va ijtimoiy tarmoqlarning keng tarqalishi shaxslararo muloqotga yangi shakl bergan bo’lsa-da, ularning haddan tashqari ishlatilishi ayrim salbiy ijtimoiy-psixologik holatlarni yuzaga keltirmoqda. Shu muammolardan biri - fabbing yoki inglizcha atamasi bilan phubbing, ya’ni

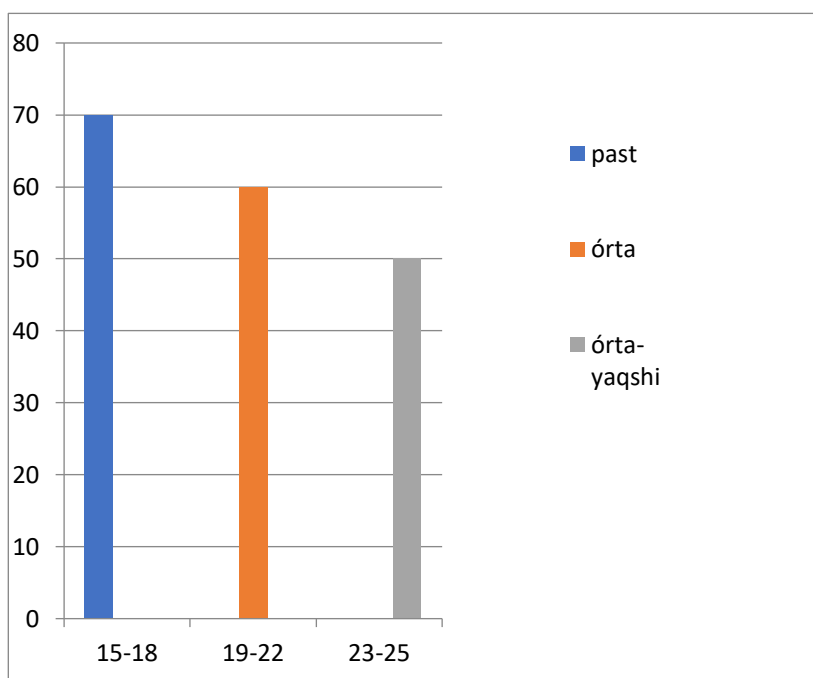
shaxsning yonidagi insonga e’tibor bermay, smartfon yoki boshqa elektron qurilmalarga berilib ketishi hodisasidir.

Tadqiqot obyekti:

- ✓ Yoshlar va o’smirlar orasida fabbing hodisasi.
- ✓ Shaxslararo muloqot sifati va empatiya darajasi.

Metodlar:

1. Adabiyotlarni tahlil qilish: So‘nggi 10 yil ichidagi ilmiy tadqiqotlar, maqolalar va monografiyalarni tahlil qilindi.
2. Anketalar va so‘rovlar: Yoshlar orasida phubbingni aniqlash uchun standart so‘rovlar ishlatildi.
3. Kuzatuv metodikasi: Jonli muloqot jarayonida ishtirokchilarning telefon ishlatish xatti-harakatlari kuzatildi.

4. Statistika tahlil: Olingan natijalar Excel va SPSS dasturlari yordamida tahlil qilindi.

Yosh guruhi	Fabbing darajasi %	Muloqot sifati
15-18	70	Past
19-22	60	Órta
23-25	50	Órta-yaqshi

Natijalar va tahlil

- Fabbing yoshlar orasida keng tarqalgan va jonli muloqot ko‘nikmalarining sustlashishiga olib keladi.

- Shaxslararo munosabatlarda emotsional sovuqlik, ishonch va hurmatning pasayishi kuzatiladi.

- Bolalarda diqqatni jamlay olmaslik va e’tibor yetishmovchiligi yuzaga keladi.

Fabbingning paydo bo‘lishi bir nechta omillar bilan izohlanadi. Avvalo, smartfon va internetning keng tarqalishi shaxslarni doimiy ravishda xabar, ijtimoiy tarmoq bildirishnomalari va yangiliklarni tekshirishga majbur qiladi. Ikkinchidan, ijtimoiy tarmoqlarga psixologik bog‘lanish, ya’ni layklar, kommentlar va xabarlar orqali olingan tezkor mukofot tizimi miyadagi dopamin darajasini oshirib, qaramlikni kuchaytiradi. Shu bilan birga, axborotning haddan tashqari ko‘pligi odamni doimiy ravishda yangilikni kuzatishga majbur qiladi va shaxsiy e’tiborning taqsimlanishini buzadi.

Bundan tashqari, jonli muloqot ko‘nikmalarining susayishi, ayniqsa yoshlar orasida, fabbingni kuchaytiradi. Yoshlar real suhbatdan ko‘ra, virtual muloqotni qulayroq va xavfsizroq deb hisoblaydi. Shuningdek, fabbing stressdan qochish mexanizmi sifatida ham namoyon bo‘ladi: Odamlar noqulay vaziyatda yoki zerikkanida telefon orqali o‘zini qiziqtiradigan narsaga beriladi.

Fabbingning ijtimoiy-psixologik oqibatlarini ham sezilarli. U shaxslararo munosabatlarda emotsional sovuqlik, ishonch va hurmatning kamayishiga olib keladi. Oilada va do‘stlar orasida bu

holat yolg‘izlik hissini kuchaytiradi, bolalarda e’tibor yetishmasligi va diqqatni jamlay olmaslik muammolarini yuzaga chiqaradi. Shu bilan birga, fabbing muloqot sifati va empatiya darajasining pasayishiga olib keladi.

Fabbingni kamaytirish uchun bir nechta yo‘llar mavjud: mobil qurilmalarni ongli va me’yorida ishlatish, jonli muloqot madaniyatini rivojlantirish, oilada va ta’lim muassasalarida raqamli gigiyena qoidalarini joriy etish. Shu orqali insonlar orasida hurmat, e’tibor va ijtimoiy

yaqinlikni saqlash mumkin.

Fabbing hodisasining kelib chiqish sabablari va zamonaviy omillar.

Fabbing hodisasi bir necha zamonaviy omillar bilan izohlanadi. Birinchidan, smartfon va internetning keng tarqalishi odamlarni doimiy ravishda bildirishnomalarni tekshirishga majbur

qiladi. Shaxslar telefonni nafaqat axborot manbai, balki muloqot vositasi sifatida ham ishlatadi. Ikkinchidan, ijtimoiy tarmoqlar orqali olingan layklar, kommentlar va tezkor javoblar miya mukofot tizimini faollashtirib, dopamin darajasini oshiradi va qaramlikni kuchaytiradi. Shu bilan birga, axborotning ortiqcha ko‘pligi shaxsning e’tiborini bir joyga jamlashni qiyinlashtiradi va telefon orqali diqqatni uzluksiz tekshirish odatini kuchaytiradi.

Yoshlar orasida fabbingning keng tarqalishi jonli muloqot ko‘nikmalarining sustlashuvi bilan bog‘liq. Ko‘pchilik o‘smirlar uchun virtual suhbat real suhbatdan qulayroq va xavfsizroq bo‘lib, ular real muloqotdan qochish orqali o‘zlarini qulay his qiladi. Shu bilan birga, fabbing stressdan qochish mexanizmi sifatida ham namoyon bo‘ladi: odamlar noqulay vaziyatlarda telefon orqali o‘zini qiziqtiradigan narsaga berilib, stressni kamaytiradi.

Ijtimoiy va psixologik oqibatlar. Fabbingning ijtimoiy oqibatlari sezilarli darajada. U shaxslararo munosabatlarda emotsional sovuqlik, ishonch va hurmatning kamayishiga olib keladi. Masalan, oilaviy suhbat yoki do‘stlar bilan uchrashuvda bir kishi telefoniga berilib ketganida, suhbatdoshlar o‘zlarini e’tiborsiz va qadrsiz his qilishi mumkin. Bolalarda fabbing e’tibor yetishmasligi, diqqatni jamlay olmaslik va ijtimoiy ko‘nikmalar sustlashishi kabi muammolarni keltirib chiqaradi. Shu bilan birga, fabbing muloqot sifati va empatiya darajasining pasayishiga olib keladi, ya’ni odamlar boshqalarning hissiyotini tushunishda qiyinchilik sezadi.

Fabbingni kamaytirish va yechimlar

Fabbingni oldini olish uchun bir necha samarali strategiyalar mavjud:

1. Ongli foydalanish: Suhbat vaqtida telefonni cheklash, bildirishnomalarni o‘chirish yoki telefonni boshqa xonaga qo‘yish.

2. Jonli muloqotni rag‘batlantirish: Oila va do‘stlar bilan yuzma-yuz suhbatlarni ko‘paytirish, guruhli tadbirlar va jismoniy uchrashuvlarni tashkil etish.

3. Raqamli gigiyena qoidalari: Ta‘lim muassasalarida va oilalarda telefon va internetdan foydalanish qoidalarini joriy etish, masalan, dars davomida yoki ovqat vaqtida telefonni cheklash.

4. Ijtimoiy ongni oshirish: Fabbingning salbiy oqibatlarini haqida seminarlar, treninglar va oilaviy maslahatlar orqali xabardorlikni oshirish.

Shu orqali insonlar orasida hurmat, e‘tibor va ijtimoiy yaqinlikni saqlash mumkin. Bu esa shaxslararo munosabatlarni mustahkamlash va jamiyatda ijtimoiy barqarorlikni oshirishga yordam beradi.

Xulosa. Fabbing hodisasi - bu zamonaviy jamiyatda texnologiyalarning noto‘g‘ri ishlatilishidan kelib chiqqan dolzarb ijtimoiy-psixologik muammo hisoblanadi. Shaxslararo muloqot jarayonida suhbatdoshga e‘tibor bermaslik, telefonga yoki boshqa elektron qurilmalarga berilish nafaqat individual rivojlanishga, balki jamiyatdagi ijtimoiy aloqalarga ham salbiy ta‘sir ko‘rsatadi. Fabbing oilada oilaviy muloqot sifatini pasaytiradi, ota-onalar va bolalar orasidagi hurmat va e‘tiborni kamaytiradi. Do‘stlar va ish muhitida esa ishonch, hamkorlik va jamoaviy ruh sustlashadi. Shu sababli, fabbingni oddiy “telefonni ko‘p ishlatish” deb baholash noto‘g‘ri bo‘ladi - u kengroq ijtimoiy, emotsional va psixologik oqibatlarga ega.

Mening fikrimcha, fabbingning oldini olish va uning salbiy ta‘sirini kamaytirish insonning shaxsiy ongiga va mas‘uliyatiga bog‘liq. Har bir inson o‘z vaqtini va e‘tiborini to‘g‘ri boshqarishni, jonli muloqotni qadrlashni va texnologiyalardan ongli foydalanishni o‘rganishi kerak. Shuningdek, ota-onalar, ta‘lim muassasalari va jamoatchilik fabbingning oqibatlarini haqida xabardorlikni oshirishi zarur. Shu yo‘l bilan insonlar o‘zaro hurmat, e‘tibor va emotsional yaqinlikni saqlab qoladi.

Fabbing hodisasi yoshlar va o‘smirlar uchun alohida xavf tug‘diradi, chunki u ularning e‘tibor va diqqatni jamlash ko‘nikmalarini, shuningdek ijtimoiy ko‘nikmalarini sustlashtiradi. Shu sababli, texnologiyalardan foydalanganda me‘yorni saqlash va jonli muloqotga ustunlik berish juda muhimdir. Menimcha, har bir inson shaxsiy ong va mas‘uliyat bilan yondashsa, texnologiyalar hayotimizni qulaylashtiruvchi vosita sifatida qoladi va jamiyatda ijtimoiy aloqalar mustahkamlanadi.

Xulosa qilib aytganda, fabbing hodisasi individual va jamiyat darajasida sezilarli ta‘sirga ega. Uning oldini olish va salbiy oqibatlarini kamaytirish insonlarning ongli texnologiyalardan foydalanishi, jonli muloqotni qadrlashi va ijtimoiy mas‘uliyatni oshirishi bilan bog‘liqdir. Shu tarzda biz nafaqat o‘zaro hurmat va e‘tiborni saqlab qolamiz, balki jamiyatdagi barqarorlik va ijtimoiy madaniyatni ham rivojlantiramiz.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati.

1. Mirziyayev, Sh. (2015). Jamiyat va ma‘naviyat. Toshkent: O‘qituvchi.
2. Smith, A., & Duggan, M. (2013). Online Dating & Relationships. Pew Research Center.
3. Kuss, D., & Griffiths, M. (2015). Social Networking Sites and Addiction: Ten Lessons Learned. International Journal of Environmental Research and Public Health.
4. Rosen, L. D., Lim, A. F., Carrier, L. M., & Cheever, N. A. (2013). An Empirical Examination of the Educational Impact of Text Message-Induced Task Switching in the Classroom: Educational Implications and Strategies to Enhance Learning. Educational Psychology.
5. Przybylski, A. K., & Weinstein, N. (2012). Can you connect with me now? How the presence of mobile communication technology influences face-to-face conversation quality. Journal of Social and Personal Relationships.

6. Roberts, J. A., & David, M. E. (2016). My life has become a major distraction from my cell phone: Partner phubbing and relationship satisfaction among romantic partners. *Computers in Human Behavior*.
7. Chotpitayasunondh, V., & Douglas, K. M. (2016). How “phubbing” becomes the norm: The antecedents and consequences of snubbing via smartphone. *Computers in Human Behavior*.
8. Misra, S., Cheng, L., Genevie, J., & Yuan, M. (2014). The iPhone effect: The quality of in-person social interactions in the presence of mobile devices. *Environment and Behavior*.
9. David, M. E., & Roberts, J. A. (2017). *Phubbed and Alone: Phone Snubbing, Social Exclusion, and Attachment to Social Media*. *Journal of Applied Social Psychology*.
10. Turkle, S. (2015). *Reclaiming Conversation: The Power of Talk in a Digital Age*. Penguin Books.

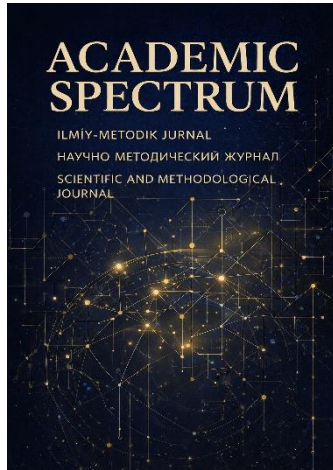
MUNDARIJA:

Nazarov Akmal Mardonovich		Talabalarda kreativ va innovatsion ilmiy faoliyatning psixologik jihatlari	6
Rustamov Shuxratovich	Shavkat	Talabalarni innovatsion kompetenligini rivojlantirishning pedagogik-psixologik asoslari	10
Ostanov Sharifovich	Shuxrat	Art-terapiya metodlari yordamida talaba-yoshlarning kreativ fikrlash va ijodiy salohiyatini rivojlantirishning psixologik asoslari	14
Axmadov Rahmat o‘g‘li	Nazirjon	O‘smirlarda konstruktiv xulq-Atvorni shakllanishining ijtimoiy psixologik omillari	19
Dehqonboyev Shohjahon Oybek o‘g‘li		Sud psixologik ekspertizasida shaxsning emotsional holatini baholash	24
Axtamova G‘ayratovna	Ferangiz	O‘smirlik davridagi destruktiv xulq-atvorni psixoprofilaktika qilish va kreativlikni faollashtirishga yo‘naltirilgan psixologik yondashuvlar	30
Ashrapov Namoz o‘g‘li	Nodirbek	O‘smirlarda kognitiv rivojlanishning ijtimoiy-psixologik determinantlari va ularning shaxsiy rivojlanishdagi o‘rni	35
Hamroyev Jasur		Talabalari o‘rtasida sun‘iy intellekt vositalari yordamida kreativ fikrlash va muammolarni hal qilish ko‘nikmalarini rivojlantirish	40
Axmedova Rahmat qizi	Zarina	Loyihaviy yondashuv asosida bo‘lajak o‘qituvchilarning fasilitatorlik faoliyatiga tayyorlash mexanizmini takomillashtirish	44
Khakimov Shodikovich	Shukhrat	Methods of studying the military servant and the military team	49
N.Z.Jumayev		Raqamli davrda ijtimoiy media va sun‘iy intellektning yoshlar ruhiy salomatligiga ta’siri	56
Sharopov Suxrob Shodi o‘g‘li		Talabalarni kognitiv va metakognitiv kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik-psixologik mexanizmlari	60
Boboqulova Komil qizi	O‘g‘iloy	Shaxslararo manipulyatsiya va nazorat mexanizmlari: emotsional ekspluatatsiyaning psixologik asoslari	64
Saidova Nu‘monovna	Nodira	Yoshlar kreativ va tanqidiy fikrlashini rivojlantirishda pedagogik psixologiyaning roli	68
Bobojonova Husniddin qizi	Dilnura	Dezadaptatsiyalashgan o‘smirlarda adaptatsiya jarayoni rivojlanishining ijtimoiy-psixologik mexanizmlari	73
Абдужабборов Тохиржон Курбанович		Особенности течения и лечения atopического дерматита в зависимости от возраста по данным наблюдений в андижанской области	78

Xolmuradov Musurmon Avlaqulovich Narzullayeva Iroda Jaloliddin qizi	Tijorat banklarida investitsiyalarni jalb etishda xorij tajribasi	82
Nurmuxammedova Nilufar Alijon qizi Temirova Mashhuraxon Muhammadaminovna	O‘zbekistonda bozor iqtisodiyotiga o‘tish bosqichida xotin-qizlar liderlik faoliyatini rivojlantirishning huquqiy asoslarining mustahkamlanishi	89
Maxmudova Zulfiya Mexmonovna	Qo‘riqlash xizmati xodimlari kasbiy kompetentligini takomillashtirishning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari	92
Sanoyeva Mohigul Odil qizi	Klassik pedagogik merosni modernizatsiya qilishning zamonaviy talablari va ularni ta’lim amaliyotiga joriy etish mexanizmlari	103
Xolmirzayeva Mushtariybegim U. Abdullayev	Bobi oliy: usmonli davlatining boshqaruv markazi va evolyutsiyasi	107
Dilmurodov Elyorjon Ilg'or o'g'li	Civil society and globalization: the harmony of national values and modern trends	110
Eshpo'latova Xilola Davron qizi	Fransuz tilini o'rganish jarayonida audiovizual materiallar yordamida talabalarning og'zaki nutqini rivojlantirish	116
Abdusalimova Zukhraxon Bakhtiyor qizi	Teaching methodology of the uzbek language for the foreign students	119
Abdullayeva Dildora Muhiddin qizi	Frazeologik sinonimlarning struktur turlari	122
Panaeva Sarbinaz Uzaqbergenovna	Insonlar orasida fabbing (phubbing) holatining paydo bo‘lishi va uning ijtimoiy-psixologik oqibatlarini	125
Toshturdiyev Nurbek Nurali o‘g‘li	Jadid ziyolilarining hayot tarzi va ijtimoiy mas’uliyat hissi: ma’rifat va fidoyilik omillari	130
Uzoqova Gulzoda	Konstitutsiya – erkin va farovon hayot garovi	134
Xilola Xolikova Gulamovna, Siroj Nematov G‘ulom o‘g‘li,	Maktab muhitining o‘quvchilar emotsional holatiga psixologik ta’siri	137
Sultonmurod Mamasoliyev Olimjon o‘g‘li	Psychological benefits of gamified bilingual learning: a meta-analysis of motivation and well-being	141
Qodriqulova Fotima Ulug‘bek qizi	Azot fiksatsiyasi va innovatsiyalar: yasmiq yetishtirishning yangi bosqichi	146
Kurbanova Shukurjon Yeldashbayevna	Turkiy adabiyotda shaxs kamoloti: Hofiz Xorazmiy didaktik qarashlari misolida pedagogik model	150
Obidova O.	Ta’lim psixologiyasi nuqtayi nazaridan zamonaviy pedagogik texnologiyalarning ta’siri	154
Xasanova Nazokat Shavkatbek qizi	Inson huquqlarini xalqaro himoya qilish mexanizmlari	159
Abdug‘ofurov Muhammadqodir	Milliy me’morchilik uslublarida zamonaviylik va restavratsiya muammolari	163

Olimova Sarvara Sobitxon qizi		Nogironligi bo'lgan shaxslarning kutubxonalar orqali ijtimoiy integratsiyasi va madaniy hayotga qo'shilishi	166
Jamaldinov Azimjanovich	Sarvar	Raqamli ta'lim jarayonlarini o'rgatishning bo'lajak pedagoglar tarbiyaviy faoliyatini rivojlantirishdagi ahamiyati	171
Olimova Sarvaraxon Sobitxon qizi		Sensorinevral eshitish nuqsoniga ega bolalarda rivojlanish dinamikasi: tibbiy va pedagogik qarashlar	176
Mamatqulov Botir		The interpretation of personal tragedy in the short stories of nazar eshonqul	181
Bobokalonov Ostonovich	Rajab	Tibbiy terminlarda lisoniy lakuna hodisasi	188
Murodjonova Dilzoraxon qizi	Tolibjon	“Tolerantlik” tushunchasining mazmun mohiyati	191
Iskandarov Abdug'aniyevich	Sherzod		
Туйбаева Бахтияровна	Саида	Психологические механизмы самозащиты студентов	194
Tursunbayeva Durdonaxon qizi	Adxamjon	Atrof-muhitni muhofaza qilishning zamonaviy konsepsiyalari: muammo va yechimlar	198
Ismoilova Saidali qizi	Zulayho	Umumta'lim maktablarida xulqi og'ishgan o'quvchilarning shaxs xususiyatlarini kompleks diagnostika qilish	203
Masharipova Rahimovna	Saida	Zamonaviy oilalarda emotsional intellektni boshqarishning ijtimoiy- psixologik mexanizmlarini ishlab chiqish	208
Abdujobborova Rayhona Adhamjonqizi		Xotira turlaridan qanday qilib samarali foydalanish kerak.o'quvchilar uchun praktik tafsiyalar	212
Arslanova Aleksandrovna	Dilnoza	Nutqiy rivojlanish bilan mantiqiy fikrlash o'rtasidagi bog'liqlik: lingvistik kompetensiya.	216
Mirzayev Xasanjon o'g'li	Ismoiljon		
Xasanova Kumushbek qizi	Aziza	Davlat tili taraqqiyoti: muammo va yechimlar	219
Xolboyev Axmadillo o'g'li	Izzatillo	Talabalarning akademik muaffaqiyatiga ta'sir etuvchi psixologik omillarning tahlili: o'zini- o'zi tartipka solish strategiyalari	223
Кабулов Толыбаевич	Саулат	Основные принципы и теория преподавания русскому языку и литературе	226
Saitova Komila G'ulom qizi		Stressga chidamlilikning psixologik determinantlari: ong, iroda va emotsional o'zini boshqarishning o'zaro aloqasi	231
Ro'ziyeva Sitora qizi	Odil	Nega ingliz tili dunyo tili hisoblanadi?	234
To'ychiyeva Sherquzi qizi	Madinaxon	Mustaqil ta'lim metodlarining o'quv motivatsiyasiga ta'siri	237
Murodjonova Dilzoraxon qizi	Tolibjon	Kimyoning kriminalistikadagi o'rni	240

To‘rayeva Gulnora Nosirovna			
Qudratova Bahromovna	Nozima	Tog‘ay Murod asarlarining til xususiyatlari	244
Pak Aleksandrovna Qurbonova Mamat qizi	Diana Zamira	Yangi O‘zbekistonda ota-onalar universitetining maktabgacha ta‘limdagi tarbiyaviy funksiyalarini kengaytirish mexanizmlari: muammolar va yechimlar	248
Abdullayeva Madinaxon Alisher qizi		Inglizcha varvarizmlarning o‘zbek tilidagi genderga xos qo‘llanish xususiyatlari	251
Ibrohimova Vahobjonovna	Halima	Mamlakatimizda yoshlarning internet tarmogidan tog'ri fodalanihini nazorat qilish	254
Soliyev Sobirovich	Ilhomjon	Eshitish nuqsoni bo‘lgan bolalarda nutq rivojlanishining logopedik asoslari	258
Akmalova Akmal qizi	Bahora	Erta bolalik davrida ijtimoiy-emotsional va psixologik rivojlanish	261
Alimjonova Fazliddin qizi	Sabina	Vatan himoyasi - jasorat ifodasi	265
Ganjiyev Furqatovich	Feruz	Globalashuv davrida agressiv o‘smirlar jamiyatga moslashishining ijtimoiy-psixologik determinantlari	269
Zuxriddinova Dilshodbek qizi	Risola	Tuban suvo‘tlarining ekologiyadagi ahamiyati	274
Ibodulloyev Sheraliyevich	Nurali	Integrativ yondashuv asosida otmlarida ta‘lim sifatini boshqarish samaradorligini oshirish omillari	278
Umirbekova Kenesbaevna	Nasiba	Axborot globalashuv jarayonida o‘smirlarning O‘z-o‘zini anglash transformatsiyasi jarayonlarini shakllantirishga ta‘sir etuvchi omillar tahlili	282
Yarashov Lazizovich	Azizbek	Correlation analysis of factors of social psychological competence of forensic psychologist expert	286
Ondayev Shuhrat Hasanovich		Profilaktika inspektorlarida kasbiy deformatsiyaning oldini olishning psixologik xususiyatlari	294
Narmuradova Uktamovna	Rayhon	Jinoyat sodir etishda affekt holatining psixologik va huquqiy bahosi	298
Jumayeva Elmurodovna	Laylo	Pedagogik jarayonda nutq texnikasining ta‘lim samaradorligiga ta‘siri	301

“ACADEMIC SPECTRIUM” ILMIY METODIK JURNALI UCHUN MAQOLALARNI RASMIYLASHTIRISH TALABLARI

“ACADEMIC SPECTRIUM” ilmiy jurnali mualliflari diqqatiga!

1. “ACADEMIC SPECTRIUM” ilmiy jurnali ilmiy maqolalarni o’zbek, rus va ingliz tillarida chop etadi.

2. E’lon qilinadigan maqolalarga bo’lgan asosiy talablar:

✚ ishning dolzarbligi va ilmiy yangiligi;

✚ maqolaning hajmi: adabiyotlar ro’yxati, chizma va jadvallar inobatga olingan holatda 3-8 betgacha;

✚ maqola nomi, annotatsiya (50-60 ta so’z) va tayanch so’zlar (8-10 ta) ingliz, o’zbek va rus tillarida keltiriladi.

3. Maqola boshida mavzu, muallifning F.I.O. (to’liq yozilishi

kerak), mualliflar bir nechta bo’lsa, ularning har biri haqida to’liq ma’lumotlar berilishi shart, tashkilot, shahar, mamlakat, muallifning e-maili ko’rsatiladi. Matnda kirish qismi, tadqiqot obyekti va qo’llanilgan metodlar, olingan natijalar va ularning tahlili, xulosa, adabiyotlar ro’yxati, albatta, keltiriladi. Maqolada keyingi 10-15 yilda e’lon qilingan adabiyotlarga havola qilinishi tavsiya etiladi.

4. Matn uchun: Microsoft Word; Times New Roman, 12 shrift, maqola nomi bosh harflarda, interval 1,0; abzas 1,0 sm, yuqori va pastki tomon 2 sm, chap va o’ng tomon 2 sm.

5. Agar maqolaga rasm, jadval, diagramma, sxema, chizma, turli grafik belgilar kiritilgan bo’lsa, ular aniq va ravshan tasvirlanishi, qisqartmalarning to’liq izohi yozilishi lozim. Formulalar matnga maxsus kompyuter dasturlarida kiritilishi kerak.

6. Iqtibos olingan yoki foydalanilgan adabiyot satr osti izohi tarzida emas, balki maqola oxirida asosiy matndagi ketma-ketligi asosida umumiy ro’yxatda ko’rsatiladi. Matn ichidagi ko’chirmadan so’ng iqtibos olingan asarning ro’yxatdagi tartib raqami va sahifasi kvadrat qavs ichida beriladi. Bu o’rinda kitob, to’plam, monografiyalar uchun mualliflarning ism-familiyalari, manbaning to’liq nomi, nashr ko’rsatkichi (shahar, nashriyot va nashr yili) ko’rsatiladi. Jurnal maqolalari va boshqa davriy nashrlar uchun mualliflarning ism-familiyalari, maqola nomi, jurnal nomi, yili va soni, sahifa nomeri ko’rsatiladi.

7. Maqola matni kamida 70-80 % muallifning shaxsiy izlanishlari natijasiga asoslanishi lozim. Topshirilgan maqolalar “Antiplagiat” tizimi yordamida tekshiriladi.

8. Tahririyatga taqdim qilingan maqolalar tahririyat tomonidan taqrizga beriladi. Maqola taqrizdan qaytgach, agar zarur bo’lsa, barcha savol va e’tirozlar bo’yicha muallifga qayta ishlash uchun taqdim etiladi. Maqola nusxalari qaytarilmaydi.

9. Tahririyat maqolani taqrizga yuboradi, taqriz ijobiy bo’lsa maqola jurnalda chop etish uchun qabul qilinadi. Jurnalda anjuman tezlari va ma’ruzalari chop etilmaydi. E’lon qilingan materiallarning haqqoniyligiga va ko’chirilmaganligiga shaxsan muallif javobgardir.

10. Tahririyat maqolaga ayrim kichik o’zgartirishlarni kiritishi mumkin. Yuqoridagi talablarga javob bermaydigan maqolalar tahririyat tomonidan ko’rib chiqilmaydi va muallifga qaytarilmaydi.

11. Ijobiy taqriz berilgan maqola tahririyat tomonidan qabul qilingan sanaladi. Jurnal tahririyati maqola matnini qisqartirish va unga tahririy o’zgartirishlar kiritishga haqlidir.

12. Yuqoridagi talablarga javob bermaydigan maqolalar tahririyat tomonidan qabul qilinmaydi va ko’rib chiqilmaydi.

Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Buxoro viloyat Axborot va Ommaviy kommunikatsiyalar boshqarmasi tomonidan 2025-yil 26-dekabrda №1273056 sonli guvohnoma bilan ro‘yxatga olingan.

Tahririyat manzili: 200117, O‘zbekiston Respublikasi,
Buxoro shahri Alpomish ko‘chasi, 9-uy
Elektron manzil: <https://fanistiqbollari.uz>
Telegram raqami: -998 (91) 245-46-66

*“ACADEMIC SPECTRUM” ilmiy-metodik jurnal.
Buxoro, 2026. № 1-Son.*